

Realizacja zadań w kolekcjach roślin sadowniczych utrzymywanych w IO w Skierniewicach w ramach PW na lata 2015-2020

Mirosław Sitarek

Zakład Zasobów Genowych Roślin Ogrodniczych

Instytut Ogrodnictwa, ul. Konstytucji 3 Maja 1/3, 96-100 Skierniewice

miroslaw.sitarek@inhort.pl

Początki kolekcji roślin sadowniczych w Skierniewicach sięgają lat 1926-1928. Założono wtedy pierwszy sadowniczy obiekt doświadczalny – Sad Pomologiczny, który funkcjonował na potrzeby Katedry Sadownictwa SGGW. W 1957 roku, wraz z przeniesieniem Katedry Sadownictwa do Ursynowa, Sad Pomologiczny został ostatecznie przekazany Instytutowi Sadownictwa, a od 2011 roku kolekcje są utrzymywane w strukturze Instytutu Ogrodnictwa. Z chwilą ustanowienia przez Radę Ministrów programu wieloletniego na lata 2015-2020 pod nazwą „Tworzenie naukowych podstaw postępu biologicznego i ochrona roślinnych zasobów genowych źródłem innowacji i wsparcia zrównoważonego rolnictwa oraz bezpieczeństwa żywnościowego kraju”, dofinansowanie uzyskały także kolekcje IO.

Łącznie we wszystkich kolekcjach cząstkowych charakterystycznych dla danego gatunku lub rodzaju utrzymywanych jest około 6 tys. genotypów roślin sadowniczych. W większości przypadków są to kolekcje polowe, wyjątek stanowią winorośl i śliwa. Najbardziej podatne na przemarzanie odmiany winorośli są utrzymywane w tunelu foliowym, zaś około 50% odmian śliw jest dodatkowo utrzymywana w owadoszczelnym karkasie w celu zabezpieczenia przed rozprzestrzenianiem się wirusa szarki. Największymi są: kolekcja jabłoni – ponad 1300 genotypów, następnie gruszy, winorośli, czereśni i śliwy. Oprócz gatunków uprawianych na skalę towarową w kolekcjach gromadzone są także genotypy roślin sadowniczych o mniejszym znaczeniu gospodarczym, jak: aktinidia, bez czarny, dereń jadalny, jagoda kamczacka, rokitnik, róża owocowa, a także podkładki i dzikie gatunki drzew owocowych, obiekty pochodzące z ekspedycji (najczęściej stare odmiany). Do głównych zadań kuratorów zajmujących się poszczególnymi kolekcjami należą: utrzymanie zgromadzonych genotypów, poszerzanie kolekcji o „nowe” odmiany, charakterystyka/ocena zgromadzonego materiału roślinnego, opracowywanie danych paszportowych i waloryzacyjnych, udostępnianie obiektów zgodnie z procedurami, współpraca z kuratorami innych kolekcji krajowych i zagranicznych.

Praca została wykonana w ramach programu wieloletniego IHAR-IO (2015-2020), zadanie 1.3 „Gromadzenie, zachowanie w kolekcjach ex situ, kriokonserwacja oraz charakterystyka, ocena, dokumentacja i udostępnianie zasobów genowych i informacji w zakresie roślin warzywnych, sadowniczych, ozdobnych i miododajnych oraz spokrewnionych dzikich gatunków”, finansowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.